

Mannarættindi inn um skúlagátt

JAN MÜLLER

Føroyskir skúlaungdómur fáa í hesum døgum eitt sera hent og týðandi hefti til ikki bert at brúka í undirvísingini men eisini eitt hent amboð at kunna brúka í víðari lívinum uttan fyri skúlagátt. Talan er um eitt hefti, sum inniheldur tilfari um „Heimsyvirlysing Sameindu Tjóða um Mannarættindi“.

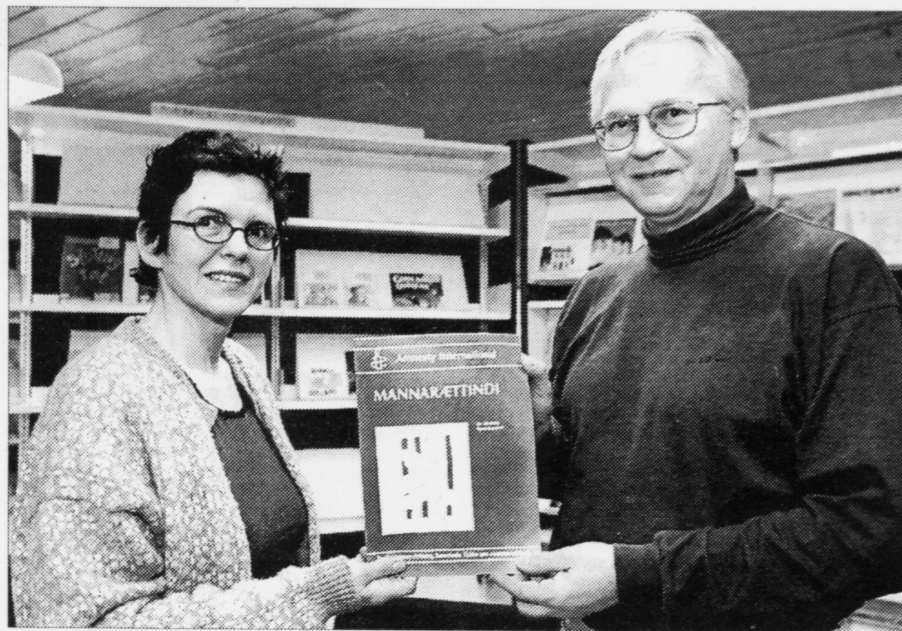
Í gjár handaðu umboð fyri Amnesty International, Føroya deild leiðaranum á Landsmiðstøðini fyri undirvísingaramboð, nýggja heftið, sum er umsett til føroyskt og sum er ætlað næmingunum í øllum 8. flokkum kring landið.

10. desember í ár eru 50 ár liðin, síðani Heimsyvir-

lysingin fyri Mannarættindi varð undirskrivað, og í dag hava flest lond í heiminum bundið seg til at halda tað, sum stendur í hesi altjóða yvirlysing.

Í brævi til allar lærarar í 8. flokki sigur formaðurin í Amnesty, Ingibjörn Berg, seg vóna, at lærarar vilja taka undir við tiltakinum og nýta tilfarið, soleiðis at allar næmingar 10. desember í ár kenna mannarættindini, og á tann hátt vera við til at breiða kunnleikan um mannarættindi og týðningin av at hesi verða virð av hvørjum einstøkum í samfelagnum.

Víðari stendur í brævinum, at tíverri verða framd mannarættindabrot í hópatali hvørt ár, eisini av teim londum, sum hava undir-

Hildur Paturson, nevndarlimur í Amnesty International, Føroya deild, letur leiðaranum á Landsmiðstøðini fyri Undirvísingaramboð, Petur Simonsen, heftið um mannarættindi, ið allir 8. flokkarnir kring landið fáa at brúka í undirvísingini.

skrivað Heimsyvirlysingina fyri Mannarættindi.

Ein av uppgávnunum hjá Amnesty International er at kunna um mannarættindi, umframt at gera vart við og átala mannarættindabrot. Sum liður í hesum arbeiði

var ein arbeiðsbólkkur fyri nøkrum árum síðani settur at evna til undirvísingartilfar um mannarættindi til næmingar í framhaldsdeild fólkskúlans. Úrslitið er hetta undirvísingarheftið, sum allir 8. flokkar í land-

inum fáa í 50 ára føðingardagsgávu fyri yvirlysingina.

Tað eru Liv Alveberg og Bjørg Brauteset, sum hava gjørt heftið. Magni Joensen hevur staðið fyri týðingini úr norsktum. Sonni Smith

hevur týtt partin grin 19 til Hugsanar - skrivi - og tali-frælsi. Jóan H. W. Poulsen hevur týtt Heimsyvirlysing.

Pentur

Fyri akkurat tjúgu árum síðani gav Jóanes Nielsen út sitt fyrsta yrkingasavn, »Trettandi mánaðin« og legði tá væl og virðiliga lunnar undir eitt tað mest lisna ritverki í nýggjari føroyskum skaldskapi. Fleiri yrkingasavn eru komin hesum á baki, somuleiðis stutt-søgur, greinasavn og tvær skaldsøgur. Ongin í Føroyum ivast í, hvør Jóanes Nielsen er. Og nú er eitt nýtt yrkingasavn komið.

Fleiri av teimum í »Pentur« eru tey somu sum í »Trettandi mánaðinum«, men drúgvari og snildisligari viðgjørd. Deyðin og Gud eru fastir tættir, og hvørjin verður fullkomiliga avnøktadur. Í fyrsta yrkingasavninum varð sagt: »Farvæl Gud! vit skulu klára okkara trupulleikar sjálvi«. Yrklar í hefur ikki slept hesi støðu, men í yrkingini »Tele-

fonboks« letur hann pápan siga: »Ivin um, at Gud er til, segði hann, ger at eg ikki beini / fyri mær sjálvum«. Pápin er langt síðani deyður, og yrklarinn heitir á Gud: »Kom Gud, / ver hampilgur henda morgun, eg ráðaleysur leiti eftir / sporum, ið hvurvu«. Onkursvegna renna Gud og Deyðin saman, og yrkingin endar við, at eg ið kennir seg trygt, tá ið hann »gevrur boðini um at strika mitt navn«. Seinni í savninum verður sagt um tann Gud, sum er farin at líkjast okkum: »Hann er ein Gudur uttan trúna. / Hann er mín Gudur«.

Savnið er merkt av stórarí livskenslu, eini nærum William Heinesenski kosmiskari eindarkenslu, har vit øll eiga lut í ævinleikanum, og eingin er fordømdur. Uttan kanska kraddararnir. Hóast bersagnar politiskar yrkingar ikki tróta, so kennist savnið ógvuliga persónligt, yrklarinn setir alla tíðina seg sjálván í veð. Tann kanska týðingarmesti snúningsdepilin í »Pentur« er pápin, sum ferð eftir ferð kemur undan kavi.

Seinastu reglurnar í nýggja yrkingasavninum hjá Jóanes Nielsen eru hesar vónríki: »Lívið er júst tað, sum tað er. / Og eitt lítið sindur aftrat«. Hvør kann krevja meira?

Jóanes Nielsen: Pentur. Yrkingar. Perma: Rannvá Mortensen. Mentunar-grunnur Studentafelagsins, 70 s. kr. 120.

Frá Felagnum Pinkubarnadeyði

Tendrið eitt ljós fyri teimum deyðu

Minningarhald fyri teimum deyðu børnunum verður sunnudagin 8. nov. kl. 16.00 í Havnar kirkju

Børn, sum doyggja, eru til á ein serligan hátt í vitanini hjá familjuni gjøgnum alt lívið. Tí skipar Felagið Pinkubarnadeyði fyri eini flógvari og vakrari minningargudstænastu sunnudagin 8. nov. kl. 16.00, fyri at minnst tey deyðu børnini. Øll eru vælkomn, óansæð um tey hava mist smá ella stóri børn ella av aðrari orsök hava hug at taka lut í hesi løtu.

Skipað verður fyri líkandi minningarhaldi í 16 kirkjum runt um í Danmark. Foreldur og avvarðandi mótast í kirkjuni og tendra eitt ljós fyri teirra deyðu børnum og minnst soleiðis á ein vakran hátt eina gávu, sum tey hava fingið – og mist!

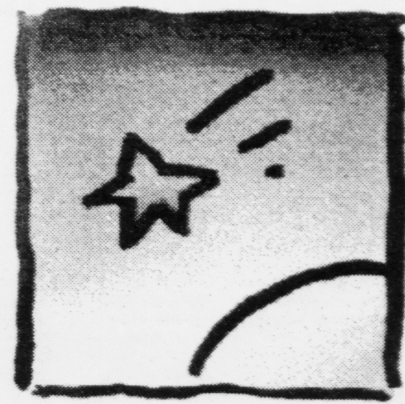
At fáa og missa eitt barn eru tveir mótsetningar. Minningarhaldið samlar gleðina og sorgina og gevur – eisini eftir nógvum árum – pláss fyri tí fløva og ker-

leika, foreldur enn hava til tað ella tey børn, sum tey hava mist.

Í einum skundmiklum gerandisdegi fáa onnur mál við tíðini fyrsta rætt. Við minningarhaldið er tíð til at foreldur, systkin og avvarðandi kunnu tendra eitt ljós fyri sínum deyðu børnum – eisini fleiri ár eftir at barnið doyði.

Hetta er fimtu ferð, at Landsforeningen Spædbarnsdød skipar fyri minningarhaldi í Danmark og er hetta vordin ein vakur siður, sum limir felagsins og avvarðandi teirra virðsmeta høgt. Í Føroyum er hetta annað árið, Felagið Pinkubarnadeyði skipar fyri minningarhaldi.

Í ár verður tað Sonja Klein, prestur í Havnar kirkju, sum fer at prædika. Malan Thomsen og Finnur Hansen fara at syngja og spæla eitt lag. Eftir minningarhaldið

bjóðar Felagið Pinkubarnadeyði til ein drekkamunn í Jákupsstovu 24, Tórshavn, har felagið vanliga heldur til.

Fleiri upplýsingar kunnu fáast við at venda sær til eitt

av teimum føroysku umboðunum, sum skipar fyri minningarhaldinum: Sólgerð Foldbo; tlf. 422184, ella Annu Dalsgaard, tlf. 312167.